

Als ze kon, zat ze bij je op schoot

Dit boek is vooral een boek voor Emma. Haar levensverhaal begint op een magische datum. Op 20/02/2000 werd mijn dochter in de vroege ochtend geboren te Lommel. Het is moeilijk haar leven in enkele woorden of zinnen te vatten, om duidelijk te maken wie en hoe ze was. Ik doe toch een poging, in het besef dat het nooit toereikend zal zijn, dat de woorden haar altijd tekort zullen doen.

Iedereen die haar heeft gekend, herinnert zich Emma als een groot en geweldig meisje, een *floddermie* met een enorm knuffelgehalte. Haar levensenergie sprak uit de manier waarop ze letterlijk door het leven ging: wandelen was aan Emma niet besteed. Nee, ze sprong, danste en huppelde. Toen ze nog klein was en zo vaak viel uit gretigheid, zeiden we soms wel honderd keer op een dag: 'Emma, wandel nu eens in plaats van zo te hollen!' Gewoon zwemmen? Nee, Emma sprong 150 keer op de meest onnozele manier in een zwembad. Als een zotte doos. Gewoon watertrappelen deed zij niet. Zij watertrappelede 'om ter langst', drie kwartier lang.

Emma schrok niet terug van momenten die gepeperd werden met de nodige adrenaline. In pretparken vond je haar meestal op attracties die haar een kick gaven, al vond ze dan dat die nog niet snel genoeg gingen. Emma genoot altijd ten volle van de aandacht die ze dan kreeg, en niets was haar te veel. Dat kind zweefde door het leven, was niet bij te houden. Ongelooflijk hoeveel power zij had. Ze keek op naar sterren als Adele en Birdy. Hoorde ze discomuziek, dan kon ze naar boven hollen om een pruik en een neus op te zetten. En maar entertainen dan. Dat zat ook wel in haar.

Haar grote hobby's waren dansen en paardrijden. En het mooie aan Emma was: een passie van haar bleef een passie. Ze was niet zo'n kind dat ergens aan begon en dan opgaf. Ging ze voor iets, dan bleef ze gaan. Tweemaal per jaar keek zij echt uit naar de paardenkampen, waar ze de tijd van haar leven had. Het poetsen van haar materiaal bij thuiskomst stelde ze dan weleens uit, maar ook dat was de normaalste zaak van de wereld.

Waar ze kwam, liet ze een indruk achter. Op haar typische manier sprong ze er bovenuit, zo'n grote knuffelbeer. Heel aanhankelijk. Ze kon je aanklampen en niet meer loslaten, als een zuignapje. Het belangrijkste moment van de dag voor Emma was de avond, als ze maar met iemand in de zetel kon zitten. Als Emma de kans kreeg, zat ze bij je op schoot. Ze kon heel moeilijk alleen zijn, had mensen rond haar nodig. Als eerste kleinkind was zij ook degene die haar oma's en opa's erg kon claimen.

Hoezo? Dat was haar stopwoordje. 'Zeg Emma, hoe komt het eigenlijk dat jij je huiswerk nog niet hebt gemaakt?' Waarop zij dan onveranderlijk zei: 'Hoezo?' Als we nog maar gewoon vroegen wat ze bedoelde, was haar antwoord al: 'Hoezo?'

Emma zou later kapster worden. Oké, ze was soms een halve jongen, maar ze was evengoed dol op meisjesachtige dingen als nagellak en mooie kleding. Ze was best een fier meisje. Toen ze nog maar drie jaar was, koos ze al zelf welke kleren ze wou aandoen. En dan probeerde je beter niet om haar iets anders te doen aantrekken.

Haar talloze schrijffouten en haar eigen taaltje maakten Emma uniek. De brief die ze op sneeuwklassen aan haar mama schreef, sloot ze af met: *I love youllie*. Haar eigen manier om duidelijk te maken dat zij anders was, een eigen manier van denken had.

Emma's vrolijke snoetje met sproetjes vertoonde meestal een brede glimlach waar een warme gloed van uitging. Steeds was zij bekommerd om haar vriendjes en vriendinnetjes, altijd bereid om zichzelf aan de kant te zetten om anderen een goed gevoel te geven. Maar ze wist ook goed wat ze wou. Je kon haar moeilijk weerstaan: ze ging door tot ze haar zin kreeg en maakte daarbij gebruik van haar charmes.

Een eigen willetje, een sterk karakter, niet altijd even gemakkelijk. Ze zocht haar pad tot ze het vond. Noem het een gezonde dominantie. Een ontwapenend haantje-de-voorstede dat alles in de hand moest hebben. Gezelschapsspelletjes vond ze geweldig, maar alleen als ze zelf met de overwinning kon gaan lopen. Als ze met een grote groep ergens naartoe gingen, wou zij eerst lopen. En dan nog liefst drie, vier meter voor de groep uit. Ze was nooit arrogant, maar wilde wel absoluut bereiken wat er in haar hoofdje zat. We zouden háár film zien op tv, we zouden háár spelletje spelen.

Het weekend voordat ze vertrok op sneeuwklassen, zei ze dat ze graag ooit eens op televisie wou komen. Dat ze echt wel wilde dat iedereen haar zou kennen. Als Emma had geweten dat Bert in de finale van *The Voice van Vlaanderen* zijn nummer *Girl* aan haar zou opdragen, ze had gegლობen van trots.

Hoe andere mensen over haar dachten, vond ze eveneens belangrijk. Enkele dagen na het busongeval ontvingen we haar brief uit Zwitserland, afgestempeld op 13 maart 2012. Ze schreef: 'De skimoni zei dat ik een van de besten was, ik alleen mag al dingen doen die alleen gevorderden mogen doen! Goed, hé!' Wat had ik anders verwacht? En ook: 'Ze zeggen allemaal dat ik supermooi was aangekleed bij het skiën!' En: 'Het is hier superleuk, supergezellig, mis jullie ...'

De laatste periode dat we konden genieten van haar aanwezigheid zat Emma duidelijk in de overgangperiode van kind zijn naar meisje worden. Aan kleine, maar subtiele dingen merkte ik dat ze er stilaan klaar voor was om naar het middelbaar over te stappen. Ze had ook een liefje, Luc. Op haar kamer hing een post-it met de tekst '*I love Luc*'. Die twee stonden op dat vlak ver voor op anderen van hun leeftijd, maar die kalverliefde maakte het net zo schattig. Het weekend voor ze vertrok op die laatste reis, vroeg ze of ze haar vriendje eens mocht meebrengen. Spijtig genoeg bleef het bij die woorden. In de bus zat Emma naast Luc, onafscheidelijk tot het laatste moment. Ook Luc overleefde het ongeluk niet. Hij wou later naar Noorwegen verhuizen. Emma had hem gerust willen volgen, want avonturen en uitdagingen ging zij niet uit de weg.

Ongeduld, nog zo'n typische eigenschap van haar. Je moest tegen Emma niet op maandag zeggen dat we zaterdag naar Bobbejaanland zouden gaan, want dan was er een hele week geen huis met haar te houden. Tegen Emma moest je zoiets zeggen op het moment dat we in de auto stapten: 'En nú rijden we naar Bobbejaanland.' Zo was het ook met de sneeuwklassen. Emma was verschrikkelijk zenuwachtig. Ze had maar één doel: zo snel mogelijk in haar skipak springen. Ze keek daar zo hard naar uit dat ze met zichzelf geen blijf wist. Toen ik haar die maandag afzette aan haar school, is ze als een speer uit de auto gesprongen. 'Dáág,' en weg wou ze. Ik heb haar nog net kunnen zeggen: 'Geniet ervan! Want zo'n skireis is een van de weinige dingen uit je jonge leven die je je later nog zal herinneren.' Haar laatste woorden die ochtend: 'Je moet je geen zorgen maken.'

Zo onschuldig en broos. Haar lange blonde haren zullen in onze gedachten steeds blijven wapperen, haar handen in onze handen ...

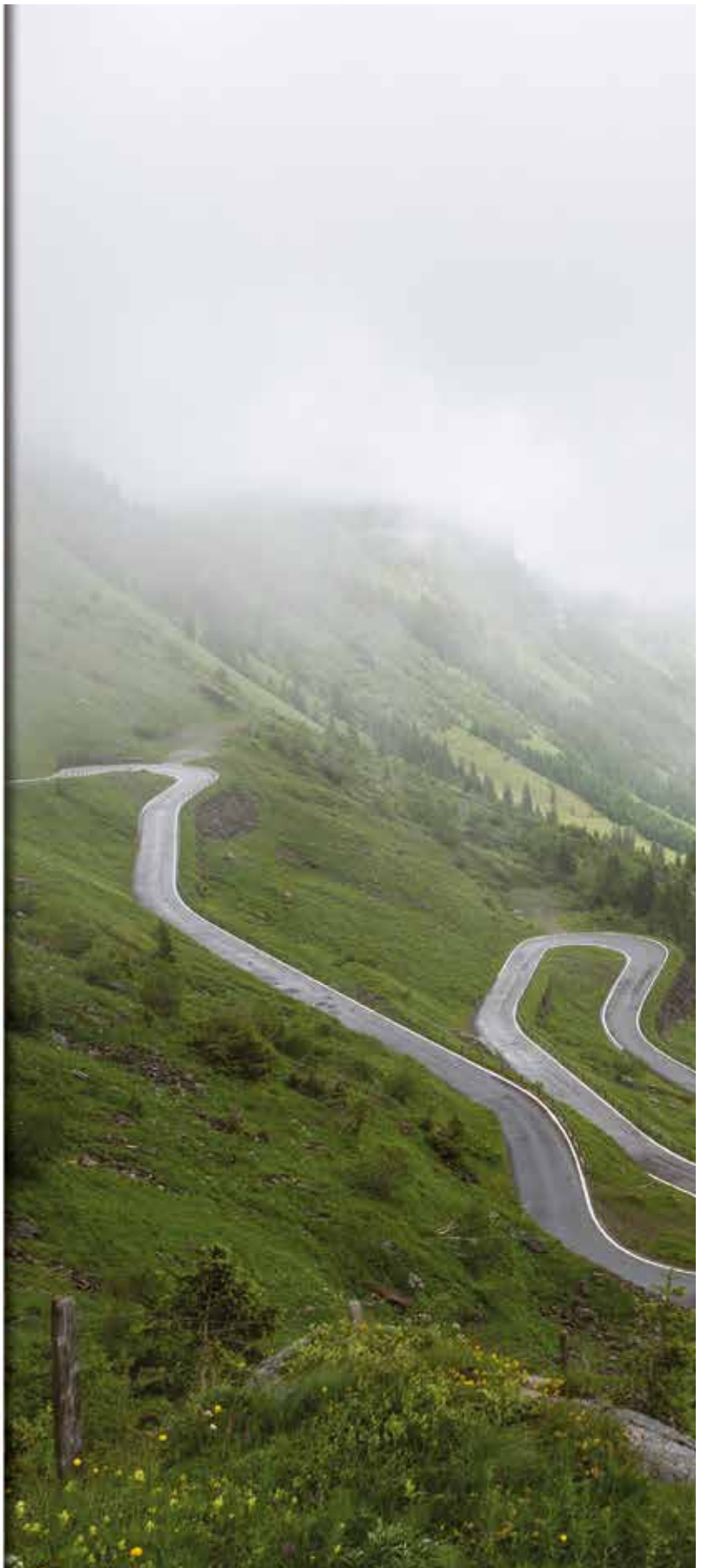
Hun laatste voet op Zwitserse grond

Op maandagavond 12 maart 2012, als het al ruim donker is, vertrekt de bus vanuit Aarschot in België aan zijn rit richting Zwitserland. Het reisprogramma van de twee chauffeurs bepaalt dat zij 52 personen moeten ophalen in Saint-Luc, na negen dagen sneeuwklassen. Eindbestemming is Heverlee en Lommel. De hele nacht rijden de twee door, afwisselend nemen ze plaats achter het stuur. De rust- en rijtijden respecteren ze netjes.

Op 13 maart, omstreeks 8.45 uur, iets later dan voorzien door file in Bazel en Bern, rijden ze de rechterkoker in van de tunnel in Sierre. De tunnel, die werd geopend in 1999, heeft een totale lengte van 2460 meter en kreeg na een grondige inspectie de quotering 'goed'. Er rijden om en bij de 15.000 voertuigen per dag door. Niet lang na het uitrijden van de koker is er een rotonde, waar de bus begint aan de klim richting onze kinderen die op dat ogenblik hun laatste dag beleven.

De bergrit naar boven houdt steeds bepaalde risico's in. De bus moet de haarspeldbochten in verschillende stappen nemen, waarna de rit verdergaat op smalle wegen, afgebakend door een bergwand en angstaanjagende ravijnen. Snelheid kan het voertuig door de steile wegen en korte bochten amper maken, waardoor zich stilaan een file vormt achter het grote gevaarte. Ongeduldige chauffeurs moeten waakzaam zijn voor verkeer uit de andere richting, op sommige stukken is er maar plaats voor één voertuig. Ongeveer drie kwartier later komt de bus veilig aan in Zinal.

Wat de chauffeurs tijdens die laatste dag hebben gedaan, is mij niet bekend. Het lijkt me logisch dat ze een aantal uur zijn gaan rusten, met het oog op de

lange nachtrit die ze voor de boeg hadden. Omstreeks 20 uur staan ze in elk geval op de parking aan het postkantoor van Saint-Luc, de plaats bij uitstek waar kinderen worden afgezet en opgehaald voor en na hun vakantie. Het is zowat de enige plaats in het skioord waar grote voertuigen kunnen draaien.

Ook naar wat de kinderen die laatste ogenblikken hebben gedaan, heb ik het raden. We weten dat ze samen met hun begeleiders het stuk van Hotel du Cervin tot de opstapplaats te voet hebben afgelegd. Twee bochtjes, het eerste naar links, het tweede naar rechts, om vervolgens steil naar beneden te wandelen met hun koffer in de hand. Voorbij het souvenirwinkeltje waar de kinderen graag gezien werden. Hun laatste stappen op Zwitsers grondgebied.

Ik denk graag dat Emma nog eens goed heeft rondgekeken, naar de besneeuwde bergtoppen op de achtergrond, Hotel Weisshorn op eenzame hoogte in de rug. Ik zie voor me hoe de buschauffeurs voor iedere koffer een plaatsje zochten in de grote bagageruimte van de bus, terwijl de bende uitvocht wie aan het raam mocht zitten. Intussen weet ik dat Emma en Luc in het midden van de bus hun zitje innamen, Emma aan het raam aan de linkerkant. Bij het oplopen van de trap aan het toilet kwam je hen als eersten tegen.

Het stuur wisselt van handen

De deuren van de bagageruimte klappen dicht. De leerkrachten gaan na of iedereen aanwezig is. Met een laatste claxongeluid laten zij hun sneeuwparadijs achter zich. Het is Paul, ook wel 'Polle hoed' genoemd, die op dat moment de plaats achter het stuur inneemt. Zijn bijnaam heeft hij te danken aan het feit dat hij altijd een hoed draagt. Geert, de tweede chauffeur, zit naast hem, in afwachting van de wissel. Heel wat ouders hebben toen tegen elkaar gezegd: 'Nu vertrekken ze', ervan overtuigd dat de weg naar huis geen enkel obstakel zou kennen.

Tien dagen van huis, ervaring in de knieën, getekend met blauwe plekken en beladen met een rijkdom aan verhalen, beginnen de kinderen en hun begeleiders aan de lange afdaling, die de remmen van de bus meer dan op de proef stelt. Hoe Veerle, Mon en de kinderen zich voelen bij het vertrek, het zal een nooit achterhaald geheim blijven. Hadden ze spijt dat ze moesten vertrekken van deze parel op aarde, of begon de heimwee toch zijn tol te eisen? Ik stel me voor dat bij Emma de weegschaal ergens op het middelpunt stond.

Ze zal ons zeker hebben gemist, maar het avontuur en de onafhankelijkheid hebben haar ongetwijfeld ook als muziek in de oren geklonken.

Paul brengt de rit naar beneden tot een goede afloop, met de bekende haar-speldbochten op het einde van het traject om dan in één rechte lijn richting Sierre te rijden. Na een laatste scherpe bocht naar links komt daar de rotonde in zicht, waar de chauffeurs van plaats wisselen. Lang kan dit niet hebben geduurd, want ander verkeer heeft de rijbaan ongetwijfeld snel opgeëist.

Vanaf dat moment neemt Geert de verantwoordelijkheid voor de bestuurderscockpit voor zijn rekening, terwijl Paul plaatsneemt op de passagierszetel. De meeste inzittenden hebben van de wissel waarschijnlijk niets gemerkt. Zij zitten immers bovenaan, de chauffeurs een verdieping lager. Na het verlaten van de rotonde gaat de bus meteen naar de oprit van de autosnelweg, naar de ingang van de tunnelkoker die een kilometer verderop als een leeuw wijdkeels klaarligt om de auto's door de steenmassa te sturen.

De overgang van maan- naar kunstlicht in de tunnel, jij zit naast Luc. De lichten van de tunnel zoeken hun weg door het donkere glas van de bus. De witte strepen op de grond flitsen voorbij, snel afgewisseld met donkere stukken asfalt. De tunnel is voorzien van veiligheidsnissen, waar iemand in geval van pech kan wachten op hulp. Er is wel een inrijstrook, geen uitrijstrook, enkel een haakse vlakke muur die wordt voorafgegaan door de nodige signalisatie.

De bus rijdt de eerste nis voorbij, de chauffeur trekt de snelheid op naar 105 kilometer per uur om dan over te schakelen op cruisecontrol. De snelheid daalt tot 100 kilometer per uur, het voertuig vervolgt zijn weg met constante snelheid. Wat denk jij, wat ben je aan het doen? Beluister je muziek, ben je aan het praten of maak je je stilaan klaar om te gaan slapen? De kans op dat laatste schat ik laag in, want dat was niet jouw gewoonte. Zeker niet als er later op de avond nog een film zou worden afgespeeld op de schermen. En de gesprekken? Gingen die over jullie ervaringen, over wat je thuis ging vertellen? Misschien heb je niet eens gemerkt dat je in een tunnel aan het rijden was.

De chauffeur zit twee minuten aan het stuur als op 2222 meter van de rotonde het rechtervoorwiel de stoeprand in de tunnel oprijdt, om exact 21.12 uur. 45 meter verder slingert de bus kort van rechts naar links en komt daarna, evenwijdig met de rijstrook, in de tweede veiligheidsnis terecht. 2,7 seconden na het oprijden van de stoeprand crasht de bus tegen een groene afgrijselijke muur die haaks op de rijstrook staat.

Als een speer zonder genade

Het gevaarte op wielen wil verder, maar de stenen massa heeft meer kracht. De snelheid wordt bruusk herleid van 100 naar 0 kilometer per uur. De voorzijde van de bus wordt een hoop verwrongen staal, een deel van de bagage ligt op de rijweg. De achterzijde blijft grotendeels gespaard. Rook komt van onder de voorzijde van het voertuig, dat frontaal geparkeerd achterblijft in de stenen rots.

Als een voertuig langer dan 8 seconden stilstaat in de tunnel, wordt er een rechtstreeks alarm gestuurd naar de meldkamer van de Zwitserse politie. Op de camerabeelden uit de tunnel lijkt het alsof de bus daar gewoon geparkeerd staat, met motorpech of wat dan ook, dus in eerste instantie wordt er geen procedure in gang gezet. De toestand in de bus kan aan de buitenzijde niet worden waargenomen. Er zijn alleen de geluiden, die de tunnel verbergt voor de buitenwereld.

De eerste auto's die passeren, rijden de bus gewoon voorbij. Sommige remlichten lichten op, maar toch rijden ze door. De eerste die stopt, is Marielle, een jonge moeder van twee kinderen uit de regio. Haar aandacht wordt getrokken door papieren die uit de bus vliegen. De jonge vrouw staat machteloos en weet niet wat te doen. Ze contacteert onmiddellijk de hulpdiensten en verklaart dat ze heeft gedaan wat in haar mogelijkheden ligt, maar dat ze onmogelijk een bus vol kinderen kan redden. Dat vertelt ze aan de telefoon bij haar noodoproep. Ze spreekt van een horrorfilm, gezichten die haar richting uitkijken.

Niet lang na de crash is een aantal kinderen op eigen kracht uit de bus geraakt. Enkelen zijn uit het achterste raam gesprongen, een andere tiener heeft een uitweg gevonden tussen bus en tunnelwand. Het zijn zij die Erik

Van Malderen en zijn vrouw Marianne, een Belgisch koppel uit Eigenbrakel met een buitenverblijf in Saint-Luc, doen stoppen. Het koppel ziet dat de inhoud van de bus door de klap een weg heeft gevonden naar de voorzijde van de bus, die vooraan als een accordeon is samengevouwen. Zij merken dat de bus een Belgische nummerplaat heeft, horen kinderen huilen. Volwassenen zijn nergens te bespeuren.

Samen met de Zwitserse Marielle bellen ze opnieuw naar de hulpdiensten. Zij helpen nog een aantal lichtgewonde kinderen uit de bus, maar staan machteloos tegenover de andere inzittenden, gekneld tussen de zitjes die tegen elkaar zijn geschoven. Sommigen proberen nog om naar beneden te springen, maar de bus is veel te hoog en het vlijmscherpe glas aan de zijkan-ten van de ramen vormt een extra hindernis. In de bus komen lukt hen niet: daarvoor is die te zwaar verwoest.

Het lijkt een eeuwigheid te duren vooraleer de eerste hulpdiensten arri-veren. Meermaals belt Erik het noodnummer om te vragen waar ze blijven. Hij zegt dat ze alle middelen moeten sturen die beschikbaar zijn, herhaalt nogmaals dat dit geen alledaags ongeluk is. Aan de andere kant kan men hem alleen maar vertellen dat iemand onderweg is om poolshoogte te komen ne-men. Marianne vangt intussen de eerste gewonde kinderen op, maar com-municeren met hen kan ze niet. Zij spreekt Frans, de kinderen alleen Neder-lands.

Een agente is als eerste de bus opgegaan. Haar gezicht sprak boekdelen toen ze weer van de bus kwam. De getuigen werden verzocht de tunnel te verlaten terwijl de hulpdiensten aan het werk gingen. Ik ben later die avond, net als de andere betrokken families, nog gewoon gaan slapen, ervan overtuigd dat Emma de dag erop 's morgens aan de schoolpoort zou staan, boordevol ver-halen.